I. "Gopālas Tagesablauf"

1. प्रभाते गोपालो नदीं गत्वा स्नानं करोति। 2. तस्य जननी तं प्रतिदिनं वदति। 3. हे पुत्र, प्रातर् नद्यां स्नानं कृत्वा नवानि वस्त्राणि धारय। 4. स्नानं कृत्वा देवं वन्दस्वेति। 5. ततो विधेयः पुत्रः प्रतिदिनमेवं करोति। 6. देवं पूजयित्वा स भोजनं करोति। 7. स जनकं जननीं चामन्त्र्य पाठशालां प्रतिष्ठते।

8. किंतु द्वारे वृद्धस्तृषितो भिक्षुः स्थित्वा जलं याचते। 9. जननी द्वार मागम्य भिक्षवे जलं यच्छति। 10. स तल्लब्ध्वा तुष्यति।

11. पाठशालायां शिक्षकं दृष्ट्वा गोपालस्तं नमति। 12. कट उपविश्य पाठं पठति। 13. गोपालः शिक्षकस्य वचनं स्मृत्वा पाठं पठति। 14. पाठं पठित्वा पुस्तके लिखति। 15. सर्वं लिखित्वा शिक्षकाय तद्दर्शयति। 16. तदा शिक्षकश्चतुर आश्रमानुपदिशति (चतुरः = Akk. von चतुर् "vier")। 17. मानुषो वेदमधिगम्य कन्यां परिणीय पुत्रं जनयित्वा सर्वं त्यक्त्वा वनं गत्वा मोक्षं लभतामिति। 18. पश्चात् शिक्षकः किंचित् पुस्तकमाहृत्य पुराणीं (Akk. Sg. Fem.) कथां कथयति। 19. कथामाकर्ण्य सर्वे शिष्याः शिक्षकं वन्दन्ते। 20. गोपालः पाठशालायाः प्रस्थाय गृहं गच्छति।

21. मार्गे किंचिद् मित्रं दृष्ट्वा स पृच्छति। 22. त्वं गृहं गत्वा किं करोषीति। 23. गृहेऽन्नं खादित्वा बालैः सह क्रीडामीति मित्रं प्रतिभाषते। 24. तदा गोपालो मित्रमामन्त्र्य शीघ्रं गृहं गच्छति।

25. स गृहमागम्य द्वारे पादौ क्षालयति। 26. गृहं प्रविश्य जनकं जननीं च वन्दते। 27. जननी भोजनमानीय गोपालाय यच्छति। 28. गोपालो भोजनं सुखेन खादति। 29. सर्वं खादित्वा गृहादुद्यानं प्रतिष्ठते। 30. उद्याने बालैः सह क्रीडित्वा श्रान्त्वा गृहं गच्छति।

31. तत्रेश्वरं वन्दित्वा शयनं गच्छति॥

15.2.1 Gopalas Tagesablauf

1. prabhāte gopālo nadīṃ gatvā snānaṃ karoti |
   Bei Tagesanbruch geht Gopala zum Fluss und nimmt ein Bad.

2. tasya jananī taṃ pratidinaṃ vadati |
   Seine Mutter sagt ihm jeden Tag:

3. he putra | prātar nadyāṃ snānaṃ kṛtvā navāni vastrāṇi dhāraya |
   «Mein Sohn! Nimm morgens ein Bad im Fluss und zieh frische Kleider an!

4. snānaṃ kṛtvā devaṃ vandasveti |
   «Verehre Gott nach dem Bad» (… wenn du dein Bad genommen hast.»)

5. tato vidheyaḥ putraḥ pratidinam evaṃ karoti |
   So macht (es) dann der gehorsame Sohn jeden Tag.

6. devaṃ pūjayitvā sa bhojanaṃ karoti |
   Nachdem er die Puja verrichtet hat, nimmt er das Essen zu sich.

7. sa janakaṃ jananīṃ cāmantrya pāṭhaśālāṃ pratiṣṭhate |
   (Dann) verabschiedet er sich von Vater und Mutter und macht sich auf zur Schule.

8. kimtu dvāre vṛddhas tṛṣito bhikṣuḥ sthitvā jalaṃ yācate |
   Aber vor der Türe steht ein alter, durstiger Bettler und bittet um Wasser.

9. jananī dvāram āgamya bhikṣave jalaṃ yacchati |
   Die Mutter geht an die Türe und bietet dem Bettler Wasser an.

10. sa tal labdhvā tuṣyati |
    Der nimmt es und ist zufrieden.

11. pāṭhaśālāyāṃ śikṣakaṃ dṛṣṭvā gopālas taṃ namati |
    Als Gopala in der Schule den Lehrer sieht, verneigt er sich vor ihm.

12. kaṭa upaviśya pāṭhaṃ paṭhati |
    Er setzt sich auf eine Matte und studiert einen Text.

13. gopālaḥ śikṣakasya vacanaṃ smṛtvā pāṭhaṃ paṭhati |
    Gopala erinnert sich an die Worte des Lehrers und lernt den Text.

© 2021 Peter Meyer & Ralph M. Steinmann. Alle Rechte vorbehalten.

14. pāṭhaṃ paṭhitvā pustake likhati |
Nachdem er den Text gelernt hat, schreibt er (ihn) in ein Heft (Buch).

15. sarvaṃ likhitvā śikṣakāya tad darśayati |
Als er alles geschrieben hat, zeigt er es dem Lehrer.

16. tadā śikṣakaś catura āśramān upadiśyati |
Dann lehrt der Lehrer (ihn) die vier Lebensstadien.

17. mānuṣo vedam adhigamya kanyāṃ parinīya putraṃ janayitvā sarvaṃ tyaktvā vanaṃ gatvā mokṣaṃ labhatām iti |
«Nachdem ein Mann den Veda gelernt, eine junge Frau geheiratet, einen Sohn gezeugt und alles hinter sich gelassen hat und in die Waldeinsamkeit gegangen ist, soll er Befreiung erlangen.»

18. paścāt śikṣakaḥ kiṃcit pustakam āhṛtya purāṇīṃ kathāṃ kathayati |
Danach, nachdem er ein Buch geholt hat, erzählt der Lehrer eine alte Geschichte.

19. kathām ākarṇya sarve śiṣyāḥ śikṣakaṃ vandante |
Nachdem sie der Geschichte zugehört haben, verehren alle Schüler den Lehrer.

20. gopālaḥ pāṭhaśālāyāḥ prasthāya gṛhaṃ gacchati |
Dann verlässt Gopala die Schule und geht nach Hause (… bricht G. von der Schule auf).

21. mārge kiṃcid mitraṃ dṛṣṭvā sa pṛcchati |
Unterwegs sieht er einen Freund und fragt (ihn):

22. tvaṃ gṛhaṃ gatvā kiṃ karoṣīti |
«Was machst du zu Hause? (… wenn du zu Hause [angekommen] bist)?»

23. gṛhe ’nnaṃ khāditvā bālaiḥ saha krīḍāmīti mitraṃ pratibhāṣate |
«Wenn ich gegessen habe, spiele ich zusammen mit (andern) Knaben», antwortet der Freund.

24. tadā gopālo mitram āmantrya śīghraṃ gṛhaṃ gacchati |
Dann verabschiedet sich Gopala vom Freund und geht schnell nach Hause.

25. sa gṛham āgamya dvāre pādau kṣālayati |
Zu Hause angekommen, wäscht er vor der Türe seine (die) Füsse.

26. gṛhaṃ praviśya janakaṃ jananīṃ ca vandate |
Er betritt das Haus und grüsst Vater und Mutter.

© 2021 Peter Meyer & Ralph M. Steinmann. Alle Rechte vorbehalten.

27. jananī bhojanam ānīya gopālāya yacchati |
Die Mutter bringt das Essen und gibt (es) Gopala.

28. gopālo bhojanaṃ sukhena khadati |
Gopala isst die Mahlzeit mit Genuss.

29. sarvaṃ khāditvā gṛhād udyānaṃ pratiṣṭhate |
Nachdem er alles aufgegessen hat, geht er vom Haus in den Garten.

30. udyāne bālaiḥ saha krīḍitvā śrāntvā gṛhaṃ gacchati |
Beim Spielen im Garten mit (andern) Jungen wird er müde und geht ins Haus (zurück).

31. tatreśvaraṃ vanditvā śayanaṃ gacchati ||
Nachdem er dort zu Gott gebetet hat, geht er zu Bett.

© 2021 Peter Meyer & Ralph M. Steinmann. Alle Rechte vorbehalten.

Hilfestellungen zu 15.2.1

3. Im Sanskrit gibt es ausser dem Danda und dem Doppeldanda keine Satzzeichen (also kein Komma, kein Ausrufe-, kein Fragezeichen, keinen Punkt usw. Hier stehen einzelne als Hilfe.

   nadyāṃ: Lok. Sg. von nadī (f.)

   dhāraya: 2. Pers. Sg. Imp. von √dhṛ (1)

8. *Die folgende Erklärung ist für Grammatikinteressierte gedacht.*
   vṛddhas tṛṣito bhikṣuḥ: Zwei Adjektive, nicht mit ca verbunden. Das ist eigentlich die Regel. Berthold Delbrück sagt in seiner Altindischen Grammatik (§37, S. 69): «Es können mehrere Adjectiva zu einem Substantivum treten, und zwar in doppeltem Sinne: (1) Die Adjectiva treten jedes in derselben Weise zu dem Substantivum. Sie treten in diesem Falle unverbunden nebeneinander. (…) (2) Ein Adjectivum bildet mit einem Substantivum ein Ganzes und das zweite tritt zu diesem Ganzen als neue Bestimmung hinzu (…).» In beiden Fällen werden die Adjektive nicht mit «ca» verbunden.
   (Auch im Deutschen gibt es eine Regel für zwei Adjektive, die zu einem Substantiv treten: Im oben erwähnten ersten Fall steht ein Komma zwischen den beiden Adjektiven, im zweiten Fall nicht. In unserem Text sind beide Varianten denkbar, aber in Variante 2 eher «durstiger alter Bettler» als «alter durstiger Bettler».)

9. dvāra māgamya: falsche Trennung, richtig ist: dvāram āgamya

10. tal labdhvā = tat labdhvā (Sandhi 44), zur Bildung dieses Absolutivs siehe Lehmann, 15.4.5. Dieser Lautwandel (labh-dvā wird zu lab-dhvā) wurde von Hermann Grassmann in eine Regel gefasst: «Bei einer mittelbaren Aufeinanderfolge zweier aspirierter Verschlusslaute verliert der erste die Behauchung.» (Grassmannsches Aspiratendissimilationsgesetz). Kommt im Sanskrit sehr häufig vor.

12. kaṭa upadiśya (Sandhi 26)

19. sarve: Nom. Pl. m. Ist eine Ausnahme

29. gṛhād udyānaṃ = gṛhāt (Abl., woher?) udyānaṃ (Akk., wohin?)

30. krīḍitvā śrāntvā … gacchati: Sollte vermutlich ein Beispiel für einen sogenannten Modalsatz nach Lehmann 15.3.4 sein. Die Gleichzeitigkeit ist hier unseres Erachtens aber nicht zwischen Absolutiv und Hauptsatz (wie nach 15.3.4), sondern zwischen den beiden Absolutiven.

© 2021 Peter Meyer & Ralph M. Steinmann. Alle Rechte vorbehalten.

II. "Die Krähe und der Schakal"

1. एकदा कश्चित् काकोऽतीव बुभुक्षित आसीत्। 2. स सर्वत्र भोजनमन्विष्य भूमावेकं मांसखण्डमपश्यत्। 3. स तं मांसखण्डमालभ्य वृक्षं गत्वा कस्यांचित् शाखायामुपाविशत्। 4. तदा कश्चिद् बुभुक्षितः शृगालो वने भ्रान्त्वा तं वृक्षमागच्छत्। 5. स काकस्य मुखे मांसखण्डं दृष्ट्वालुभ्यत्। 6. शृगालस्तु स्वभावेन धूर्तः। 7. स वृक्षस्य समीपं गत्वा मार्गं उपविश्याचिन्तयत्। 8. तस्य काकस्य मुख एको मांसखण्डोऽस्ति। 9. स मांसखण्डोऽतीव सरसोऽस्ति। 10. केनोपायेन तं मांसखण्डं लभेयेति। 11. शृगालः शाठ्येन तं काकमभ्यभाषत। 12. हे काक! त्वं सर्वेषु विहगेषु श्रेष्ठः। 13. अपूर्वा तव शोभा। 14. त्वया तुल्यो न कश्चिद् विहगोऽस्ति 15. ईदृशं विहगं पूर्वं नापश्यम्। 16. तव स्वरोऽतीव मधुरः। 17. अहमत्र तव गीतस्य श्रवणायागच्छमिति।

18. काकस्तां स्तुतिमाकर्ण्यातीव प्रसन्नोऽभवत्। 19. स तस्यां शाखायामितस्ततोऽनृत्यत्। 20. तदा शृगालस्तमवदत्। 21. तव नृत्यमप्यतीव सुन्दरम्। 22. तव गीतं कोकिलस्य गीतमिव मधुरमिति।

23. तदा काको गीतमारभत। 24. एतस्मिन् क्षणे मांसखण्डस्तस्य मुखाद्भूमावपतत्। 25. तद् दृष्ट्वा शृगालः शीघ्रं तत्र गत्वा तं मांसखण्डमालभ्य दूरमधावत्॥

15.2.2 Die Krähe und der Schakal

1. ekadā kaścit kāko 'tīva bubhukṣita āsīt |
   Es war einmal eine sehr hungrige Krähe (… Krähe, die war sehr hungrig).

2. sa sarvatra bhojanam anviṣya bhūmāv ekaṃ māṃsakhaṇḍam apaśyat |
   Als sie (wieder einmal) überall nach Fressen suchte, sah sie auf dem Boden ein Stück Fleisch.

3. sa taṃ māṃsakhaṇḍam ālabhya vṛkṣaṃ gatvā kasyāṃcit śākhāyām upāviśat |
   Sobald sie das Fleischstück ergattert (erlangt) hatte, flog sie auf einen Baum und liess sich auf (irgend)einem Ast nieder.

4. tadā kaścid bubhukṣitaḥ śṛgālo vane bhrāntvā taṃ vṛkṣam agacchat |
   Da kam ein im Wald herumstreifender hungriger Schakal zu diesem Baum (…Schakal, der im Wald herumstreifte, …).

5. sa kākasya mukhe māṃsakhaṇḍaṃ dṛṣṭvālubhyat |
   Als er das Fleischstück im Schnabel der Krähe sah, begehrte er (es).

6. śṛgālas tu svabhāvena dhūrtaḥ |
   Der Schakal ist aber von Natur aus schlau.

7. sa vṛkṣasya samīpaṃ gatvā mārga upaviśyācintayat |
   Er ging in die Nähe des Baumes, setzte sich auf den Weg hin und überlegte:

8. tasya kākasya mukha eko māṃsakhaṇḍo 'sti |
   «Diese Krähe hat ein Stück Fleisch im Schnabel.
   («Im Schnabel der Krähe ist ein Stück Fleisch.)

9. sa māṃsakhaṇḍo 'tīva saraso 'sti |
   Das Stück Fleisch ist sehr lecker.

10. kenopāyena taṃ māṃsakhaṇḍam labheyeti |
    Wie (mit welchem Mittel) könnte ich wohl an das Fleischstück kommen?»

11. śṛigālaḥ śāṭhyena taṃ kākam abhyabhāṣata |
    Hinterlistig sagte der Schakal zur Krähe:

12. he kāka | tvaṃ sarveṣu vihageṣu śreṣṭaḥ |
    «Liebe Krähe! Du bist der beste aller Vögel. (… unter allen Vögeln. / …von allen Vögeln.)

© 2021 Peter Meyer & Ralph M. Steinmann. Alle Rechte vorbehalten.

13. apūrvā tava śobhā |
Deine Schönheit ist unvergleichlich.

14. tvayā tulyo na kaścid vihago ’sti |
Kein (nicht ein) Vogel ist dir gleich.

15. īdṛśaṃ vihagaṃ pūrvaṃ nāpaśyām |
Einen solchen Vogel habe ich vorher (bis jetzt) noch nie gesehen.

16. tava svaro ’tīva madhuraḥ |
Deine Stimme ist so (sehr) lieblich.

17. aham atra tava gītasya śṛavaṇāyāgaccham iti |
Ich bin hierhergekommen, um deinem Gesang zu lauschen» (… deines Gesanges wegen.»)

18. kākas tāṃ stutim ākarṇyātīva prasanno ’bhavat |
Die Krähe freute sich sehr, als sie dieses Loblied hörte.

19. sa tasyām śākhāyām itastato ’nṛtyat |
Sie hüpfte auf ihrem (dem) Ast hin und her.

20. tadā śṛgālas tam avadat:
Da sagte der Schakal zu ihr:

21. tava nṛtyam apy atīva sundaram |
Auch dein Tanz ist sehr schön.

22. tava gītaṃ kokilasya gītam īva madhuram iti |
Dein Gesang ist (so) reizend wie derjenige des Kuckucks.

23. tadā kāko gītam ārabhat |
Da begann die Krähe zu singen.

24. etasmin kṣaṇe māṃsakhaṇḍas tasya mūkhād bhūmāv apatat |
In diesem Augenblick fiel das Fleischstück aus ihrem Schnabel zu Boden.

25. tad dṛṣṭvā śṛgālaḥ śīghraṃ tatra gatvā taṃ māṃsakhaṇḍam ālabhya dūram adhāvat ||
Der Schakal sah dies, sprang schnell dorthin, schnappte sich (erlangte) das Fleischstück und machte sich aus dem Staub (rannte weit weg).

© 2021 Peter Meyer & Ralph M. Steinmann. Alle Rechte vorbehalten.

Hilfestellungen zu 15.2.2

1. āsīt: 3. Pers. Sg. Impf. von √as (2), siehe Lehmann, Lektion 10, S. 76

2. māṃsakhaṇḍam: ist ein sogenanntes Tatpuruṣa-Kompositum aus māṃsa (Fleisch) und khaṇḍa (Stück, Teil, Abschnitt [eines Buches]); das Tatpuruṣa-Kompositum wird in Lektion 28 behandelt werden.

   bhūmāv ekaṃ: Sandhi 29 (bhūmau ekaṃ)

4. bhrāntvā: Hier wird der Absolutiv im Sinne von Lehmanns Grammatik 15.3.4 (Prädikat in einem Modalsatz) gebraucht: «Da kam ein im Wald herumstreifender hungriger Schakal ...

5. dṛṣṭvālubhyat = dṛṣṭvā alubhyat

7. mārga upaviśyācintayat = mārge upaviśyācintayat (Sandhi 26); upaviśyācintayat = upaviśya acintayat

8. mukha eko = mukhe eko (Sandhi 26)

10. kenopāyena = kena upāyena (Sandhi 15)

11. abhyabhāṣata = abhi-abhāṣata (Saṃprasāraṇa: i wird zu y, wenn ein Vokal folgt)

12. śreṣṭaḥ: verlangt den Genitiv oder Lokativ, hier letzterer

14. tulyo (tulyaḥ): verlangt hier den Instrumental (tvayā)

17. gītasya śṛavaṇāyāgaccham = des Hörens des Gesanges wegen bin ich gekommen

© 2021 Peter Meyer & Ralph M. Steinmann. Alle Rechte vorbehalten.